

पानियम — क्रमांक तीन

दर्शन आणि नेमून दिलेला काळ: एक भविष्यसूचक समांतर

Jeff Pippenger

2025-02-28

दहा कुमारांच्या दृष्टांताची पुनरावृत्ती एक लाख चव्वेचाळीस हजारांच्या इतिहासात अक्षरशः होते. हबक्कूक अध्याय दोन या दृष्टांताचे केंद्रस्थ सत्य मांडतो, जेव्हा तो शेवटी बोलणाऱ्या दर्शनाची ओळख करून देतो.

मी माझ्या पहाऱ्यावर उभा राहीन, आणि मनोऱ्यावर जाऊन उभा राहीन, आणि तो माझ्याशी काय बोलेल, आणि मला धिक्कारल्यावर मी काय उत्तर देईन, हे पाहण्यासाठी लक्ष ठेवीन. तेव्हा परमेश्वराने मला उत्तर दिले आणि म्हणाला, “दृष्टांत लिही, आणि तो पट्ट्यांवर स्पष्ट लिही, म्हणजे जो तो वाचील तो धावू शकेल. कारण दृष्टांत अजून नेमलेल्या काळासाठी आहे; परंतु शेवटी तो बोलेल, आणि खोटे ठरणार नाही; जरी तो विलंब करीत आहे असे वाटले, तरी त्याची वाट पाहा; कारण तो नक्कीच येईल, तो उशीर करणार नाही. पाहा, ज्याचा जीव गर्वाने फुगला आहे, तो त्याच्यामध्ये सरळ नाही; पण न्यायी मनुष्य आपल्या विश्वासाने जगेल.” हबक्कूक 2:1-4.

दानिएल अकरा मधील सत्तावीसावे वचन देखील “नियुक्त काळ” ओळखून दाखवते.

आणि त्या दोन्ही राजांची अंतःकरणे दुष्टकर्म करण्याकडे असतील, आणि ते एकाच मेजावर बसून असत्य बोलतील; परंतु त्यांना यश येणार नाही; कारण शेवट अद्याप नेमलेल्या काळीच होणार आहे. दानियेल 11:27.

रोमने स्थापन केलेले “दर्शन” हे “नियुक्त काळासाठी” आहे, आणि ज्यांच्या अंतःकरणात अपाय करण्याचा हेतू आहे व जे एकाच मेजावर असत्य बोलतात असे ते दोन राजे, “दर्शन” “बोलते” त्यापूर्वी येणारा एक भविष्यवाणीपर मार्गचिन्ह दर्शवितात. नियुक्त काळापूर्वी दोन राजे “असत्य” बोलतात; आणि नियुक्त काळी जेव्हा दर्शन बोलते, तेव्हा ते असत्य बोलत नाही. नियुक्त काळ म्हणजे संयुक्त राज्यांतील रविवारचा कायदा होय, आणि मेजावरील ती भेट एका भविष्यवाणीपर कालखंडाच्या आरंभाचे चिन्ह ठरते. “दर्शन” इतिहासात रविवारच्या कायद्याच्या वेळी पूर्ण होते, परंतु ते रविवारच्या कायद्यापूर्वीच स्थापन केलेले असते. हे स्पष्ट आहे, कारण विश्वासूना त्या दर्शनाची वाट पाहण्यास सांगितले आहे, आणि त्यांना ते दर्शन प्रसिद्ध करण्यासही सांगितले आहे. जर दर्शन अद्याप स्थापन झालेले नसते, तर त्याच्या परिपूर्तीपूर्वी ते प्रसिद्ध करणे त्यांना शक्य झाले नसते.

यिर्मया त्या लोकांचे प्रतिनिधित्व करतो जे दर्शनाची “प्रतीक्षा” करतात:

हे परमेश्वरा, तू जाणतोस: माझी आठवण ठेव, माझी भेट घे, आणि माझ्या छळकर्त्यांवर माझा सूड उगव; तुझ्या दीर्घसहनात मला दूर नेऊ नकोस: हे जाण की तुझ्यासाठी मी निंदा सहन केली आहे. तुझे शब्द सापडले, आणि मी ते खाल्ले; आणि तुझे वचन माझ्या हृदयाचा आनंद व हर्ष झाले: कारण, हे सेनाधीश परमेश्वर देवा, मी तुझ्या नावाने ओळखला जातो. मी उपहास करणाऱ्यांच्या सभेत बसलो नाही, किंवा आनंदित झालो नाही; तुझ्या हातामुळे मी एकटाच बसलो: कारण तू मला संतापाने भरले आहेस. माझी वेदना निरंतर का आहे, आणि माझा घाव असाध्य का आहे, जो बरा होण्यास नकार देतो? तू माझ्यासाठी पूर्णपणे कपटीसारखा, आणि आटून जाणाऱ्या पाण्यासारखा होशील काय? म्हणून परमेश्वर असे म्हणतो, जर तू परतशील, तर मी तुला पुन्हा आणीन, आणि तू माझ्यासमोर उभा राहशील: आणि जर तू तुच्छातून मौल्यवान वेगळे काढशील, तर तू माझ्या मुखासारखा होशील: त्यांनी तुझ्याकडे परत यावे; पण तू त्यांच्याकडे परत जाऊ नकोस. आणि मी तुला या लोकांसाठी तटबंद कांस्यभित्त करीन: आणि ते तुझ्याविरुद्ध लढतील, पण ते तुझ्यावर विजय मिळवणार नाहीत: कारण तुला वाचविण्यासाठी आणि तुला सोडविण्यासाठी मी तुझ्याबरोबर आहे, असे परमेश्वर म्हणतो. आणि मी तुला दुष्टांच्या हातातून सोडवीन, आणि भयंकरांच्या हातातून तुझे उद्धार करीन. यिर्मया 15:15-21.

अमेरिकेतील रविवारचा कायदा हे ते स्थान आहे जिथे “स्मरण” या प्रतीकाची खूण केली जाते. तेथेच सदैव स्मरणात ठेवावयाचा सब्बाथ अंतिम परीक्षेचा मुद्दा ठरतो. तेथेच विस्मृतीत गेलेल्या टायरच्या वेश्येचे स्मरण केले जाते. तेथेच देव बाबेलची पापे स्मरणात ठेवतो आणि तिला दुष्पट न्याय देतो.

ज्या मार्गचिन्हावर बोलणे स्थित आहे ते म्हणजे अमेरिकेतील रविवारचा कायदा, कारण तेथे पृथ्वीवरील पशू अजगराप्रमाणे “बोलतो.” त्याच मार्गचिन्हावर बलामाच्या भविष्यवाणीच्या रेषेत गाढव “बोलते.” जेव्हा योहान बाप्तिस्ता जन्मतो, तेव्हा दैवीरीत्या बोलण्यापासून रोखले गेलेले त्याचे वडील, जखन्या, “बोलतात.”

आणि असे झाले की, आठव्या दिवशी ते बालकाचे सुंता करावयास आले; आणि त्याच्या पित्याच्या नावावरून त्याचे नाव जखन्या ठेवू लागले. परंतु त्याची माता उत्तर देऊन म्हणाली, तसे नाही; तर त्याचे नाव योहान असेल. तेव्हा त्यांनी तिला म्हटले, तुझ्या नातलगांत या नावाचा कोणीही नाही. मग त्यांनी त्याच्या पित्याला खुणा करून विचारले की, त्याचे नाव काय ठेवावे अशी त्याची इच्छा आहे. तेव्हा त्याने लेखणीची पाटी मागून लिहिले, “त्याचे नाव योहान आहे.” आणि सर्वांना आश्चर्य वाटले. आणि तत्क्षणी त्याचे तोंड उघडले गेले, त्याची जीभ मोकळी झाली, आणि तो बोलू लागला व देवाची स्तुती करू लागला. लूक 1:59-64.

अमेरिकेतील रविवार कायद्याच्या वेळी पोपसत्तेची प्राणघातक जखम बरी होते, आणि ती सातांपैकी असलेले आठवे राज्य बनते, जेव्हा संयुक्त राज्ये अमेरिका, ज्यांचे अध्यक्ष डोनाल्ड ट्रम्प हे सातांपैकी असलेले आठवे अध्यक्ष आहेत. त्याच काळबिंदूवर एकशे चव्वेचाळीस हजारांना ध्वजचिन्हाप्रमाणे उंचावले जाते. एकशे चव्वेचाळीस हजार हे सातांपैकी असलेले आठवे मंडळ आहे. रविवार कायद्याच्या वेळी आठ हा अंक चिन्हित होतो, आणि आठव्या दिवशी योहानाची सुंता झाली आणि जखन्या बोलला. जखन्या याचा अर्थ देवाने “स्मरण केले आहे” असा होतो. रविवार कायदा हा त्या खऱ्या शब्बाथचा बनावट पर्याय आहे, ज्याचे “स्मरण” केले जाणे अपेक्षित होते. रविवार कायद्याच्या वेळी सूरची वेश्या “स्मरणात” आणली जाते. रविवार कायद्याच्या वेळीच देव बाबेलची पापे “स्मरणात” आणतो आणि तिचा न्याय दुष्पट करतो.

घिर्मया त्यांचे प्रतिनिधित्व करतो ज्यांनी पहिली निराशा भोगली आणि जे विलंब करणाऱ्या दर्शनाची वाट पाहतात. तो त्या विश्वासूंचे प्रतिनिधित्व करतो जे नियोजित काळी, जेव्हा दर्शन बोलते आणि असत्य ठरत नाही, तेव्हा देवाचे मुख बनतात. नियोजित वेळेस बोलणाऱ्या त्या दर्शनापूर्वी दोन राजे एका मेजावर एकमेकांशी खोटे बोलतात. ती घटना रविवारच्या कायद्यापूर्वीची आहे आणि म्हणूनच ती पानियमच्या इतिहासात, तेराव्या ते पंधराव्या वचनेमध्ये मांडल्याप्रमाणे, घडते; आणि हाच तोच काळ आहे जेव्हा “लोकांचे दरोडेखोर” “दर्शन” स्थापन करतात.

आणि त्या काळी दक्षिणेच्या राजाविरुद्ध बरेच जण उठून उभे राहतील; तसेच तुझ्या लोकांतील दरोडेखोर दर्शन स्थापन करण्यासाठी स्वतःला उंचावतील; पण ते पडतील. दानियेल 11:14.

“दरोडेखोर” म्हणजे रोम, आणि अंतिम दिवसांतले रोम म्हणजे कॅथोलिकवाद होय. पोप हे दर्शन स्थापन करतो, आणि तो हे रविवारच्या कायद्याच्या अगोदरच्या काळात करतो. तो हे पॅनियमच्या लढाईत हस्तक्षेप करून करतो, जिथे ट्रम्प पुतिनवर विजय मिळवतो. ही लढाई इ.स.पू. २०० मध्ये झाली, त्याच वर्षी मूर्तिपूजक रोमने भविष्यवाणीच्या इतिहासात प्रवेश केला. पॉम्पे द ग्रेटने इ.स.पू. ६३ मध्ये यरुशलेम जिंकले. ही घटना पूर्वेकडील त्याच्या मोहिमेदरम्यान घडली, जेव्हा त्याने हस्मोनी बंधू हायरकेनस दुसरा आणि अरिस्टोब्युलस दुसरा यांच्यातील यादवी युद्धात हस्तक्षेप केला. पॉम्पेने हायरकेनस दुसरा याची बाजू घेतली, यरुशलेमला वेढा घातला, आणि अखेरीस तीन महिन्यांच्या वेढ्यानंतर शहर ताब्यात घेतले. यामुळे यहूदीयाच्या स्वातंत्र्याचा अंत झाला आणि त्या प्रदेशावर रोमन नियंत्रणाची सुरुवात झाली, जो पुढे रोमन सत्तेखालील एक प्रांत बनला.

रविवारच्या कायद्यापूर्वी, पानियमच्या युद्धाशी संबंधित इतिहासात पोप मध्यस्थी करतो. जेव्हा तो भविष्यवाणीच्या इतिहासात प्रवेश करतो, तेव्हा त्याचे प्रकट होणे दर्शन स्थापन करते; ते दर्शन, जे अमेरिकेतील रविवारच्या कायद्याच्या “नियुक्त समयी” अद्याप “बोलणार” आहे. जे “दर्शन” विलंबित झाले, तेच ते अयशस्वी भाकीत होते ज्याने दहा

कुमारिकांच्या दृष्टांतातील विलंबाच्या काळाची सुरुवात चिन्हांकित केली. त्याने प्रकटीकरण चौदा मधील तीन देवदूतांपैकी दुसऱ्या देवदूताच्या आगमनालाही चिन्हांकित केले. एक अयशस्वी भाकीत, ज्याने प्रतीक्षेचा एक कालखंड आरंभिला, आणि ते विलंबित झाले असले तरी त्याच्या परिपूर्तीसाठी “प्रतीक्षा” करण्याचे प्रोत्साहन दिले.

मिलेराइट इतिहासात उशीराचा काळ १२ ऑगस्ट ते १७ ऑगस्ट, १८४४ या काळात एक्सेटर छावणी-सभेत समाप्त झाला. अपयशी ठरलेल्या एका भविष्यवाणीद्वारे निर्माण झालेली निराशा, कुमारिकांच्या दोन वर्गांमध्ये स्वभाव अंतिम करण्यासाठी नेमून दिलेल्या प्रतीक्षेच्या एका काळास आरंभ करून गेली; आणि त्यानंतर पूर्वी अपयशी ठरलेल्या भविष्यवाणीचे स्पष्टीकरण आले. एक्सेटर येथील स्पष्टीकरण त्या दर्शनाची पूर्तता होत असताना त्याच्याशी निगडित तपशील ओळखून देते. ह्याच वैशिष्ट्यांची नोंद मत्तय अध्याय सोळा मध्येही आढळते, जेव्हा ख्रिस्ताने आपल्या शिष्यांना कैसरिया फिलिप्पी येथे नेले. त्या बिंदूपासून पुढे ख्रिस्ताने शिष्यांना थेट शिकविले की कूसावर काय घडणार होते.

त्या वेळेपासून येशूने आपल्या शिष्यांना दाखवू लागला की, त्याने यरुशलेमास जाऊन वडीलजन, मुख्य याजक आणि शास्त्री यांच्या हातून पुष्कळ क्लेश भोगावयाचे, ठार मारले जावयाचे, आणि तिसऱ्या दिवशी पुन्हा उठविले जावयाचे आहे. मत्तय 16:21.

हे लक्षात घेतले पाहिजे की आत्ताच उद्धृत केलेले वचन, येशूने पेत्राला जिवंत देवाचा पुत्र, ख्रिस्त म्हणून येशूची ओळख पटविण्यात पवित्र आत्म्याने मार्गदर्शन केले होते, हे दर्शविल्यानंतर येते. त्यानंतर जेव्हा ख्रिस्ताने त्यांना येणाऱ्या कूसाविषयी शिकवू लागला, तेव्हा पेत्राने त्या संदेशाला विरोध केला आणि ख्रिस्ताने पेत्राला सैतान म्हटले. जेव्हा दर्शन स्थापित होते तेव्हा जे संदेश उघडकीस येतो, तो उपासकांचे दोन वर्ग उत्पन्न करतो, आणि ते दोन्ही पेत्राद्वारे प्रतिनिधित्व केलेले आहेत.

कैसरिया फिलिप्पी हे पानियम आहे, आणि ही दोन्ही ख्रिस्ताच्या रेषेत कूसाच्या नियुक्त काळाकडे, मिलेराइट इतिहासात 22 ऑक्टोबर 1844 कडे, आणि आजच्या रविवारच्या कायद्याकडे नेतात. पानियम, कैसरिया फिलिप्पी आणि एक्सेटर कॅम्प-मीटिंग हे एकच भविष्यसूचक मार्गचिन्ह आहेत. याच मार्गचिन्हावर कथानकात पोपचा प्रवेश होऊन दर्शन स्थापित केले जाते. दर्शनाची स्थापना नियुक्त काळापूर्वी होते, कारण कैसरिया फिलिप्पी कूसापूर्वी आले, एक्सेटर कॅम्प-मीटिंग 22 ऑक्टोबर 1844 पूर्वी आली, आणि 200 इ.स.पू. मधील पानियम 63 इ.स.पू. मध्ये पोम्पेईने यरुशलेम जिंकण्यापूर्वी आले. अमेरिकेतील रविवारच्या कायद्यापूर्वी कथातरी, टायरची वेश्या असलेला पोप भविष्यसूचक इतिहासात उघडपणे प्रवेश करील. जेव्हा तो तसे करील, तेव्हा दर्शन स्थापित केले जाईल.

दर्शन अकराव्या अध्यायातील तिसऱ्या प्रतिनिधी युद्धात स्थिर केलेले आहे. पहिले प्रतिनिधी युद्ध शेवटच्या प्रतिनिधी युद्धाचे निदर्शन घडवते; म्हणून शेवटच्या प्रतिनिधी युद्धात पहिल्यासारखीच भविष्यवाणीसंबंधी वैशिष्ट्ये असतील. दक्षिणेचा राजा, जो “व्लादिमीर” या नावाने दर्शविला आहे, ज्याचा अर्थ समुदायाचा शासक असा होतो, तो पोप आणि अमेरिकेच्या संयुक्त संस्थानांच्या राष्ट्राध्यक्ष यांच्यातील संधीद्वारे वाहून नेला जाईल. अंतिम पोप हा प्रकटीकरण सतराव्या पूर्ततेत सातांपैकी असलेला आठवा असेल, आणि शेवटचा राष्ट्राध्यक्षही सातांपैकी असलेला आठवा असेल; तसेच एक लक्ष चव्वेचाळीस हजारांच्या ध्वजवाहकालाही तेच लागू होईल.

आरंभी पोप आणि राष्ट्राध्यक्ष यांच्यातील संबंध हा एक “गुप्त युती” होता, आणि आठव्या व अंतिम राष्ट्राध्यक्षाची पोपबरोबरची युती देखील “गुप्त” असेल; कारण या कालखंडात तायरची वेश्या भविष्यवाणीनुसार “विस्मरणात” गेलेली आहे. रेगन आणि पोप जॉन पॉल दुसरा यांच्यातील युती गुप्त होती, पण त्याच वेळी पोप पृथ्वीवरील सर्वांत सहज ओळखला जाणारा चेहरा बनला. पृथ्वीवरील सर्व राजांबरोबर व्यभिचार करणाऱ्या तायरच्या वेश्येविषयी जे “विस्मरणात” गेलेले आहे, ते पोपसत्तेचे एक विशिष्ट वैशिष्ट्य आहे, जे तिची सर्व पापे बंडखोरीच्या एका वर्गात समाविष्ट करते. ते वैशिष्ट्य म्हणजे कॅथलिक चर्चचा “अभ्रांतता”चा दावा. हे तथ्य समजणे इतके महत्त्वाचे आहे की आता मी हा लेख सिस्टर व्हाइट यांच्या एका प्रकरणाने समाप्त करित आहे. पुढील लेखात आपण या विचारपंक्ती पुढे चालू ठेवू; परंतु The Great Controversy मधील पुढील प्रकरण वाचताना हे लक्षात ठेवा की ट्रम्पच्या

मंत्रिमंडळातील जवळजवळ प्रत्येक सदस्य रोमन कॅथलिक आहे, त्यात पॅंटेकोस्टलवादाचे मिश्रण आहे, आणि फ्रँकलिन ग्रॅहमचा सतत जाणवणारा प्रभावही आहे, ज्याने अलीकडेच बायबलमधील भविष्यवाणीनुसार ख्रिस्तविरोधकासाठी सार्वजनिक प्रार्थनांचे आवाहन केले होते.

“विवेकस्वातंत्र्यास धोका”

“पूर्वीच्या वर्षांच्या तुलनेत आता प्रोटेस्टंट लोक रोमनवादाकडे कितीतरी अधिक अनुकूलतेने पाहत आहेत. ज्या देशांत कॅथलिक धर्माचे प्राबल्य नाही, आणि जिथे पापवादी प्रभाव प्राप्त करण्यासाठी समेटकारी मार्ग अवलंबित आहेत, तेथे सुधारित चर्चाना पोपसत्ताक श्रेणीपासून वेगळे करणाऱ्या सिद्धांतांविषयी वाढती उदासीनता दिसून येत आहे; आणि असे मत अधिकाधिक बळ धरत आहे की, शेवटी, जसे समजले गेले तसे आपण महत्त्वाच्या मुद्द्यांवर इतके व्यापकपणे भिन्न नाही, आणि आपल्या बाजूने थोडीशी सवलत दिल्यास रोमबरोबर अधिक चांगला परस्परसमज प्रस्थापित होईल. एक काळ असा होता की प्रोटेस्टंट लोकांनी अत्यंत महागात विकत घेतलेल्या अंतःकरणस्वातंत्र्याला फार मोठे मोल दिले होते. त्यांनी आपल्या मुलांना पापसत्तेचा तिटकारा करावयास शिकविले आणि रोमबरोबर सुसंवाद शोधणे म्हणजे देवाविषयी अविश्वासू ठरणे होय, असे मानले. परंतु आता व्यक्त केल्या जाणाऱ्या भावना किती व्यापकपणे भिन्न आहेत!”

“पोपसत्तेचे समर्थक असे घोषित करतात की चर्चची बदनामी करण्यात आली आहे, आणि प्रोटेस्टंट जग त्या विधानाचा स्वीकार करण्याकडे झुकते. अनेक जण असा आग्रह धरतात की अज्ञान आणि अंधकाराच्या शतकांमध्ये तिच्या सत्ताकाळावर ज्या घृणास्पद कुकृत्यांनी आणि विकृत मूर्खपणाने ठसा उमटविला, त्यावरून आजच्या चर्चाचा न्याय करणे अन्यायकारक आहे. तिच्या भयंकर क्रौर्याचे ते त्या काळातील बर्बरतेचे फलित म्हणून समर्थन करतात आणि अशी विनवणी करतात की आधुनिक सभ्यतेच्या प्रभावाने तिच्या भावना बदलल्या आहेत.”

“या गर्विष्ठ सत्तेने आठशे वर्षे मांडलेला अचूकतेचा दावा या लोकांनी विसरला आहे काय? त्याग केला जाणे तर दूरच, एकोणिसाव्या शतकात हा दावा पूर्वीपेक्षाही अधिक ठामपणे प्रतिपादित करण्यात आला. रोम असे प्रतिपादन करते की ‘कलीसिया कधीही चुकली नाही; आणि पवित्रशास्त्रांनुसार ती कधीही चुकणारही नाही’ (John L. von Mosheim, Institutes of Ecclesiastical History, book 3, century II, part 2, chapter 2, section 9, note 17), तर मग भूतकाळातील युगांमध्ये तिच्या आचरणाचे मार्गदर्शन करणाऱ्या तत्त्वांचा ती त्याग कसा करू शकेल?”

“पोपशाही चर्च तिच्या अचूकतावादाच्या दाव्याचा कधीही त्याग करणार नाही. ज्या सर्व गोष्टी तिने तिच्या मतसिद्धांतांना नाकारणाऱ्यांच्या छळामध्ये केल्या आहेत, त्या ती योग्यच होत्या असे मानते; आणि संधी प्राप्त झाली तर ती पुन्हा त्याच कृत्यांची पुनरावृत्ती करणार नाही काय? सध्या लौकिक सरकारांनी घातलेले बंधन दूर केले जाऊ दे, आणि रोमला तिच्या पूर्वीच्या सामर्थ्यात पुन्हा प्रतिष्ठित केले जाऊ दे, तर तिच्या जुलूमशाहीचा आणि छळाचा पुनरुज्जीवन लवकरच होईल.”

“एका सुप्रसिद्ध लेखकाने विवेकस्वातंत्र्याबाबत पोपशाही पदानुक्रमाच्या भूमिकेविषयी, तसेच तिच्या धोरणाच्या यशामुळे विशेषतः संयुक्त संस्थानांवर येणाऱ्या संकटांविषयी, असे म्हटले आहे: ‘असे बरेच जण आहेत की जे संयुक्त संस्थानांतील रोमन कॅथोलिकवादाविषयीची कोणतीही भीती ही संकुचितपणा किंवा बालिशपणा यांनाच कारणीभूत मानण्यास प्रवृत्त असतात. अशांना रोमनवादाच्या स्वभावात व भूमिकेत आपल्या मुक्त संस्थांविरोद्ध काहीही वैरभावी दिसत नाही, किंवा त्याच्या वाढीत काहीही अशुभसूचक आढळत नाही. म्हणून, प्रथम आपण आपल्या शासनाच्या काही मूलभूत तत्त्वांची कॅथोलिक चर्चच्या तत्त्वांशी तुलना करूया.’”

“युनायटेड स्टेट्सच्या संविधानाने विवेकस्वातंत्र्याची हमी दिली आहे. याहून अधिक प्रिय किंवा अधिक मूलभूत असे काहीही नाही. पोप पायस नववा यांनी १५ ऑगस्ट, १८५४ च्या त्यांच्या परिपत्रक पत्रात असे म्हटले आहे: ‘विवेकस्वातंत्र्याच्या समर्थनार्थ मांडली जाणारी हास्यास्पद व चुकीची तत्त्वे किंवा उन्मत्त उद्गार ही अत्यंत घातक

चूक आहे—राज्यात इतर सर्वापेक्षा अधिक भयप्रद अशी एक महामारी आहे.’ त्याच पोपने, ८ डिसेंबर, १८६४ च्या त्यांच्या परिपत्रक पत्रात, ‘जे विवेकस्वातंत्र्य व धार्मिक उपासनेचे स्वातंत्र्य प्रतिपादन करतात,’ तसेच ‘चर्च बलप्रयोग करू शकत नाही असे ठामपणे मानणारे सर्व’ यांना धर्मबहिष्कृत ठरविले.”

“अमेरिकेतील रोमचा विशिष्ट सूर हा अंतःकरणपरिवर्तन सूचित करीत नाही. ती जेव्हा असहाय्य असते तेव्हाच सहिष्णुता दाखविते. बिशप ओ’कॉनर म्हणतात: ‘धार्मिक स्वातंत्र्य केवळ तेव्हापर्यंत सहन केले जाते, जोपर्यंत त्याच्या विरुद्ध गोष्ट कॅथोलिक जगताला धोका न आणता प्रत्यक्षात आणता येत नाही.’... सेंट लुईसचे आर्चबिशप एकदा म्हणाले होते: ‘विधर्म आणि अविश्वास हे अपराध आहेत; आणि ख्रिस्ती देशांत, उदाहरणार्थ इटली व स्पेनमध्ये, जिथे सर्व लोक कॅथोलिक आहेत, आणि जिथे कॅथोलिक धर्म हा देशाच्या कायद्याचा एक अत्यावश्यक भाग आहे, ते इतर अपराधांप्रमाणेच दंडित केले जातात.’...”

“कॅथोलिक चर्चमधील प्रत्येक कार्डिनल, आर्चबिशप आणि बिशप पोपप्रति निष्ठेची शपथ घेतो; त्या शपथीत पुढील शब्द येतात: ‘विधर्मी, फूट पाडणारे, आणि आपल्या उक्त स्वामीस (पोपास), किंवा त्याच्या वरीलप्रमाणे नमूद केलेल्या उत्तराधिकाऱ्यांस बंड करणारे, यांचा मी माझ्या पूर्ण सामर्थ्याने छळ करीन आणि विरोध करीन.’—Josiah Strong, Our Country, ch. 5, pars. 2-4.”

“रोमन कॅथलिक समुदायात खरे ख्रिस्ती आहेत, हे सत्य आहे. त्या चर्चमधील हजारो जण त्यांना लाभलेल्या सर्वोत्तम प्रकाशानुसार देवाची सेवा करीत आहेत. त्यांना त्याच्या वचनापर्यंत पोहोचण्याची मुभा नाही, आणि म्हणून ते सत्य ओळखत नाहीत. जिवंत अंतःकरणपूर्वक सेवेचा आणि केवळ विधी-विधाने व समारंभांच्या नित्यक्रमाचा विरोध त्यांनी कधीही पाहिलेला नाही. या आत्म्यांवर देव करुणामय कोमलतेने दृष्टी ठेवतो, कारण ते भ्रामक आणि असमाधानकारक अशा विश्वासात शिक्षित झालेले आहेत. तो त्यांना वेदून राहिलेल्या दाट अंधकारात प्रकाशकिरणाना प्रवेश करू देईल. येशूमध्ये जसे सत्य आहे तसे तो त्यांना प्रकट करील, आणि त्यांपैकी पुष्कळ जण अखेरीस त्याच्या लोकांबरोबर आपले स्थान घेतील.”

“परंतु रोमन कॅथलिकमत एक प्रणाली म्हणून ख्रिस्ताच्या सुवार्तेशी आजही तिच्या इतिहासातील पूर्वीच्या कोणत्याही काळाप्रमाणेच विसंगत आहे. प्रोटेस्टंट चर्च मोठ्या अंधकारात आहेत; अन्यथा त्यांनी काळाची चिन्हे ओळखली असती. रोमन चर्च तिच्या योजना आणि कार्यपद्धतींमध्ये दूरगामी आहे. ती आपला प्रभाव विस्तारण्यासाठी आणि आपली सत्ता वाढवण्यासाठी प्रत्येक युक्तीचा उपयोग करीत आहे, जेणेकरून जगावरील नियंत्रण पुन्हा प्राप्त करण्यासाठी, छळ पुन्हा प्रस्थापित करण्यासाठी, आणि प्रोटेस्टंटवादाने जे काही केले आहे ते सर्व निष्फळ करण्यासाठी ती एक उग्र आणि दृढनिश्चयी संघर्षाची तयारी करू शकेल. कॅथलिकमत सर्व बाजूंनी बळ मिळवीत आहे. प्रोटेस्टंट देशांतील तिच्या चर्च आणि प्रार्थनामंदिरांची वाढती संख्या पाहा. अमेरिकेतील तिच्या महाविद्यालये आणि धर्मशिक्षणसंस्थांची लोकप्रियता पाहा, ज्यांना प्रोटेस्टंटंकडून इतका व्यापक आश्रय मिळत आहे. इंग्लंडमधील विधीप्रधानतेची वाढ आणि कॅथलिकांच्या पंक्तीत वारंवार होणारे गमन पाहा. या गोष्टींनी सुवार्तेच्या शुद्ध तत्त्वांना मौल्यवान मानणाऱ्या सर्वांच्या मनात चिंता जागृत व्हावयास हवी.”

“प्रॉटेस्टंट लोकांनी पोपशाहीशी छेडछाड केली आहे व तिला आश्रय दिला आहे; त्यांनी अशा तडजोडी केल्या आहेत व अशा सवलती दिल्या आहेत की, त्या पाहून पोपमतवादी स्वतःही आश्चर्यचकित होतात आणि त्यांचा अर्थ समजण्यात अपयशी ठरतात. लोक रोमनमताच्या खऱ्या स्वरूपाकडे आणि तिच्या सर्वोच्च सत्तेमुळे उद्भवणाऱ्या धोक्यांकडे डोळेझाक करीत आहेत. नागरी व धार्मिक स्वातंत्र्याच्या या अत्यंत धोकादायक शत्रूच्या प्रगतीला प्रतिकार करण्यासाठी लोकांना जागृत केले जाणे आवश्यक आहे.”

“अनेक प्रॉटेस्टंट असे समजतात की कॅथोलिक धर्म आकर्षक नाही आणि त्याची उपासना ही केवळ कंटाळवाणी, निरर्थक विधींची परिपाटी आहे. येथे ते चुकतात. रोमनवाद फसवणुकीवर आधारित असला, तरी तो काही स्थूल आणि अवघड हातचलाखीचा दिखावा नाही. रोमन चर्चची धार्मिक सेवा ही अत्यंत प्रभावी विधिपद्धती आहे. तिचे वैभवशाली प्रदर्शन आणि गंभीर विधी लोकांच्या इंद्रियांना मोहित करतात व विवेकबुद्धी आणि अंतःकरणाचा आवाज शांत करतात. डोळे मंत्रमुग्ध होतात. भव्य चर्च, दिमाखदार मिरवणुका, सुवर्णमय

वेदिका, रत्नजडित देवस्थाने, उत्कृष्ट चित्रकला, आणि अतिसुंदर शिल्पकला सौंदर्यप्रेमाला आवाहन करतात. कानदेखील तितकेच मोहून जातात. संगीत अतुलनीय असते. तिच्या भव्य कॅथेड्रल्सच्या उंच घुमटांतून आणि स्तंभयुक्त दालनांतून घुमणाऱ्या अनेक स्वरांच्या सुरेलतेशी एकरूप होणाऱ्या गंभीर-निनादित ऑर्गनच्या समृद्ध सुरावटी मनावर भयमिश्रित आदर आणि श्रद्धा यांची खोल छाप उमटविल्याशिवाय राहत नाहीत.”

“हा बाह्य वैभव, दिमाख आणि विधीविधानांचा देखावा—जो केवळ पापयोगाने ग्रस्त आत्म्याच्या तळमळीची थट्टा करतो—हा अंतर्गत भ्रष्टतेचा पुरावा आहे. ख्रिस्ताच्या धर्माला स्वतःची शिफारस करण्यासाठी अशा आकर्षणांची आवश्यकता नाही. क्रूसावरून प्रकाशणाऱ्या प्रकाशात खरे ख्रिस्ती धर्म इतके शुद्ध आणि मनोहर दिसतो की कोणतीही बाह्य अलंकारसज्जा त्याच्या खऱ्या मूल्याची वृद्धी करू शकत नाही. पवित्रतेचे सौंदर्य, नम्र आणि शांत आत्मा—यालाच देवाच्या दृष्टीने मोल आहे.”

“शैलीची झगमगाटी चमक ही शुद्ध, उदात्त विचारांची अपरिहार्य निदर्शक नसते. कलेविषयी उच्च कल्पना, अभिरुचीचे नाजूक परिष्करण, या गोष्टी बहुतेकदा अशा मनांत आढळतात जी पृथ्वीशी निगडित व देहाधीन असतात. आत्म्याच्या गरजा विसराव्यात, भावी अमर जीवनाकडून दृष्टी हटवावी, आपल्या अनंत सहाय्यकापासून दूर वळावे, आणि केवळ या जगासाठीच जगावे, यासाठी सैतान अनेकदा त्यांचाच उपयोग करतो.”

“बाह्य स्वरूपाच्या धर्माला नूतनीकरण न झालेल्या हृदयासाठी आकर्षण असते. कॅथलिक उपासनेचा दिमाख व विधीविधान यांत अशी मोहक, मंत्रमुग्ध करणारी शक्ती आहे की, तिच्यामुळे पुष्कळ जण फसवले जातात; आणि ते रोमन चर्चकडे स्वर्गाचे अगदी द्वार म्हणून पाहू लागतात. ज्यांनी सत्याच्या पायावर आपले पाय दृढपणे रोवले आहेत आणि ज्यांची हृदये देवाच्या आत्म्याद्वारे नूतनीकृत झाली आहेत, त्यांखेरीज इतर कोणीही तिच्या प्रभावापासून सुरक्षित नाही. ज्यांना ख्रिस्ताचे अनुभवात्मक ज्ञान नाही, अशा हजारो लोकांना सामर्थ्याविना भक्तीचे केवळ बाह्य स्वरूप स्वीकारण्यास प्रवृत्त केले जाईल. असा धर्मच जनसमुदायाला अभिप्रेत असतो.

“पापांची क्षमा करण्याचा अधिकार असल्याचा चर्चचा दावा रोमन मतानुयायाला पाप करण्यास मोकळे असल्याची भावना उत्पन्न करतो; आणि अंगीकाराचा विधी, ज्याशिवाय तिची क्षमा मिळत नाही, तोही दुष्टतेस मोकळीक देण्याकडे प्रवृत्त करतो. जो मनुष्य पतित मनुष्यापुढे गुडघे टेकतो आणि अंगीकारात आपल्या हृदयातील गुप्त विचार व कल्पना उघड करतो, तो आपल्या मनुष्यत्वाला खालावतो आणि आपल्या आत्म्याच्या प्रत्येक उदात्त प्रेरणेला अधःपातित करतो. आपल्या जीवनातील पापे एका याजकापुढे—जो चुकणारा, पापी मनुष्य आहे, आणि बऱ्याचदा मद्यपान व कामुकतेमुळे भ्रष्ट झालेला असतो—उघड करताना, त्याच्या चारित्र्याचा निकष खालावतो, आणि परिणामी तो स्वतः अपवित्र होतो. देवाविषयीची त्याची संकल्पना पतित मानवतेच्या साम्यावर उतरते, कारण याजक देवाचा प्रतिनिधी म्हणून उभा असतो. मनुष्याने मनुष्यापुढे केलेला हा अधःपात करणारा अंगीकार हे ते गुप्त उगमस्थान आहे, ज्यातून जगाला अपवित्र करणाऱ्या आणि त्याला अंतिम नाशासाठी तयार करणाऱ्या दुष्टतेचा मोठा भाग प्रवाहित झाला आहे. तरीही जो स्वैरभोगावर प्रेम करतो, त्याला आपल्या आत्म्याचे द्वार देवापुढे उघडण्यापेक्षा एका सहमर्त्यापुढे अंगीकार करणे अधिक रुचकर वाटते. पापाचा त्याग करण्यापेक्षा प्रायश्चित्ताची कर्मे करणे मानवी स्वभावाला अधिक रुचते; गोणपाट, कडू झाडे आणि जखडून टाकणाऱ्या साखळ्यांनी देहाला क्लेश देणे, देहाच्या वासना क्रूसावर खिळण्यापेक्षा सोपे वाटते. ख्रिस्ताच्या जूखासमोर नतमस्तक होण्यापेक्षा शारीरिक मन ज्या जूखाला वाहण्यास तयार असते, ते जूख फार जड असते.”

“ख्रिस्ताच्या पहिल्या आगमनाच्या वेळी असलेल्या यहूदी मंडळी आणि रोमच्या चर्च यांच्यामध्ये एक ठळक साम्य आहे. यहूदी लोक गुप्तपणे देवाच्या नियमाच्या प्रत्येक तत्त्वाला पायदळी तुडवीत होते, तरी बाह्यतः ते त्याच्या आज्ञांचे पालन करण्यात अत्यंत कठोर होते, आणि त्यांनी त्यावर अशा मागण्या व परंपरा लादल्या होत्या की आज्ञापालन वेदनादायक व जड झाले होते. जसे यहूदी लोक नियमाचा आदर करीत असल्याचा दावा करीत होते, तसेच रोमनपंथी क्रूसाचा आदर करीत असल्याचा दावा करतात. ते ख्रिस्ताच्या दुःखभोगाच्या प्रतीकाचा गौरव करतात, परंतु आपल्या जीवनांत ते ज्याचे ते प्रतिनिधित्व करते त्या ख्रिस्तालाच नाकारतात.”

“पापिस्ट लोक त्यांच्या चर्चावर, त्यांच्या वेदींवर, आणि त्यांच्या वस्त्रांवर क्रूस ठेवतात. सर्वत्र क्रूसाचे चिन्ह दिसून येते. सर्वत्र त्याचा बाह्यतः सन्मान केला जातो आणि गौरव केला जातो. परंतु ख्रिस्ताच्या शिकवणी निरर्थक परंपरांच्या, खोल्या अर्थलावण्यांच्या, आणि कठोर मागण्यांच्या प्रचंड राशीखाली गाडल्या गेल्या आहेत. उद्धारकर्त्यांचे संकुचितमतवादी यहुद्यांविषयीचे शब्द रोमन कॅथलिक चर्चच्या नेत्यांवर आणखी अधिक सामर्थ्याने लागू पडतात: ‘ते जड ओझी बांधतात, आणि वाहण्यास कठीण अशी, आणि ती मनुष्यांच्या खांद्यांवर ठेवतात; पण ती आपल्या बोटानेही हलविण्यास ते तयार नसतात.’ मत्तय 23:4. कर्तव्यनिष्ठ आत्मे, दुखावलेल्या देवाच्या क्रोधाची भीती बाळगून, सततच्या आतंकात ठेवले जातात, तर चर्चमधील पुष्कळ मान्यवर ऐश्वर्य आणि विषयसुखात जीवन घालवत असतात.”

“प्रतिमा व अवशेष यांची उपासना, संतांचे आवाहन, आणि पोपचे उदात्तीकरण या लोकांची मने देवापासून व त्याच्या पुत्रापासून दूर ओढून नेण्यासाठी सैतानाच्या युक्त्या आहेत. त्यांच्या विनाशाची सिद्धी करण्यासाठी, तो त्यांचे लक्ष त्याच्यापासून वळवण्याचा प्रयत्न करतो, ज्याच्याद्वारेच त्यांना तारण प्राप्त होऊ शकते. ‘हे श्रम करणाऱ्यांनो आणि ओझ्याखाली दबलेल्यांनो, तुम्ही सर्व माझ्याकडे या, आणि मी तुम्हांला विश्रांती देईन,’ असे ज्याने म्हटले आहे, त्याच्या ऐवजी ठेवता येईल अशा कोणत्याही वस्तूकडे तो त्यांना वळविले.” मत्तय 11:28.

“देवाचे स्वरूप, पापाचे स्वरूप, आणि महान संघर्षात प्रत्यक्ष दांवावर लागलेले खरे मुद्दे यांचे विपर्यस्त चित्र उभे करणे, हा सैतानाचा सततचा प्रयत्न असतो. त्याची कुतर्कविद्या दैवी नियमशास्त्राच्या बंधनकारकतेला कमी लेखते आणि मनुष्यांना पाप करण्याची मुभा देते. त्याच वेळी तो त्यांना देवाविषयी खोल्या संकल्पना बाळगण्यास प्रवृत्त करतो, ज्यामुळे ते देवाकडे प्रेमाने नव्हे तर भयाने आणि द्वेषाने पाहतात. त्याच्या स्वतःच्या स्वभावात अंतर्निहित असलेली क्रूरता सृष्टीकर्त्यावर आरोपिली जाते; ती धर्मव्यवस्थांमध्ये मूर्तरूप धारण करते आणि उपासनेच्या पद्धतींमध्ये व्यक्त होते. अशा रीतीने मनुष्यांची मने अंध केली जातात, आणि सैतान त्यांना देवाविरुद्ध युद्ध करण्यासाठी आपले साधन म्हणून ताब्यात घेतो. दैवी गुणधर्मांविषयीच्या विपर्यस्त संकल्पनांमुळे, देवतेची कृपा संपादन करण्यासाठी मानवी बळी आवश्यक आहेत, असा विश्वास अन्यधर्मी राष्ट्रांना ठेवावयास लावण्यात आला; आणि मूर्तिपूजेच्या विविध प्रकारांखाली भयंकर क्रौर्यकृत्ये केली गेली आहेत.”

“रोमन कॅथोलिक चर्चने, मूर्तिपूजकतेचे आणि ख्रिस्ती धर्माचे बाह्यरूप एकत्र करून, आणि मूर्तिपूजकतेप्रमाणेच देवाच्या स्वभावाचे विपर्यास करून, तितक्याच क्रूर आणि घृणास्पद प्रथांचा आश्रय घेतला. रोमच्या सर्वोच्च सत्ताकाळात तिच्या शिकवणींना संमती मिळवून घेण्यासाठी छळाची साधने होती. जे तिचे दावे मान्य करीत नसत त्यांच्यासाठी जाळण्याची शिक्षा होती. अशा प्रमाणावर हत्याकांडे झाली की न्यायनिवाड्यात उघड होईपर्यंत त्यांची पूर्ण माहिती कधीच ज्ञात होणार नाही. चर्चमधील मान्यवरांनी, सैतान हा आपला स्वामी मानून, जास्तीत जास्त वेदना देणारी आणि तरीही पीडिताचा जीव त्वरित न घेणारी साधने शोधून काढण्याचा अभ्यास केला. अनेक प्रकारांमध्ये ही नरकी प्रक्रिया मानवी सहनशक्तीच्या अत्युच्च मर्यादेपर्यंत पुन्हा पुन्हा चालू ठेवण्यात आली, जोपर्यंत प्रकृतीने संघर्ष सोडून दिला नाही, आणि पीडिताने मृत्यूचे गोड मुक्ती म्हणून स्वागत केले नाही.”

“रोमच्या विरोधकांचे असेच भविष्य झाले. तिच्या अनुयायांसाठी तिच्याकडे चाबकाची शिक्षा, उपासमारीची यातना, आणि शरीराला क्लेश देणाऱ्या सर्व प्रकारच्या, हृदयविदारक अशा तपश्चर्या होत्या. स्वर्गाची कृपा मिळविण्यासाठी, पश्चात्ताप करणाऱ्यांना निसर्गाच्या नियमांचे उल्लंघन करून देवाच्या नियमांचेही उल्लंघन करावयास लावले गेले. मनुष्याच्या पृथ्वीवरील जीवनप्रवासाला आशीर्वादित आणि आनंदमय करण्यासाठी ज्याने बंध निर्माण केले आहेत, ते तोडण्यास त्यांना शिकविले गेले. स्मशानभूमीत अशा लाखो बळींचा समावेश आहे, ज्यांनी आपल्या नैसर्गिक स्नेहभावनांना जिंकून टाकण्याच्या व्यर्थ प्रयत्नांत आपले जीवन व्यतीत केले, आणि आपल्या सहजीवांबद्दलची सहानुभूतीची प्रत्येक भावना व विचार हे देवाला अप्रिय आहेत, असे समजून त्यांना दडपून टाकले.”

“जर आपण सैतानाची ती ठरवून केलेली क्रूरता समजून घेण्याची इच्छा धरत असू, जी शेकडो वर्षे प्रकट झाली—ज्यांनी देवाविषयी कधी ऐकलेही नाही अशांमध्ये नव्हे, तर ख्रिस्ती जगताच्या अगदी मध्यभागी व त्याच्या सर्व विस्तारात—तर आपल्याला फक्त रोमनवादाचा इतिहास पाहण्याचीच आवश्यकता आहे. फसवणुकीच्या या

महाकाय व्यवस्थेद्वारे दुष्टतेचा अधिपती देवाचा अपमान करण्याचा आणि मनुष्याला दीनदशेत लोटण्याचा आपला हेतू साध्य करतो. आणि तो स्वतःचे रूप कसे लपवितो व मंडळीच्या नेत्यांद्वारे आपले कार्य कसे सिद्धीस नेतो, हे आपण पाहतो तेव्हा, बायबलविषयी त्याला इतकी प्रखर वैरभावना का आहे, हे आपण अधिक चांगल्या प्रकारे समजू शकतो. जर ते पुस्तक वाचले गेले, तर देवाची कृपा आणि प्रेम प्रकट होईल; तो मनुष्यांवर यांपैकी कोणतीही जड ओझी टाकीत नाही, हे दिसून येईल. तो केवळ भग्न व खेदयुक्त हृदय, नम्र, आज्ञाधारक आत्माच मागतो.”

“स्वर्गासाठी पात्र होण्यासाठी पुरुषांनी व स्त्रियांनी स्वतःला मठांमध्ये बंद करून घ्यावे, असे उदाहरण ख्रिस्ताने आपल्या जीवनात कुठेही दिले नाही. प्रेम व सहानुभूती यांना दाबून टाकले पाहिजे, असे त्याने कधीही शिकविले नाही. तारणाऱ्याचे हृदय प्रेमाने ओसंडून वाहत होते. मनुष्य जितका नैतिक परिपूर्णतेजवळ येतो, तितक्या त्याच्या संवेदना अधिक तीक्ष्ण होतात, पापाविषयीची त्याची जाणीव अधिक सूक्ष्म होते, आणि पीडितांबद्दलची त्याची सहानुभूती अधिक गहिरी होते. पोप स्वतःला ख्रिस्ताचा प्रतिनिधी असल्याचा दावा करतो; परंतु त्याचे चरित्र आपल्या तारणाऱ्याच्या चरित्राशी तुलना करता कसे ठरते? स्वर्गाच्या राजाला म्हणून त्याला मान दिला नाही म्हणून ख्रिस्ताने कधी लोकांना कारागृहात टाकले किंवा छळयंत्रावर चढविले, असे कधी ऐक्यात आले आहे काय? ज्यांनी त्याचा स्वीकार केला नाही, त्यांना मृत्युदंड ठोठावणारा त्याचा आवाज कधी ऐकू आला काय? एका शमरी गावातील लोकांनी त्याचा अवमान केला तेव्हा प्रेषित योहान संतापाने भरून गेला आणि त्याने विचारले: ‘प्रभु, आम्ही आज्ञा करावी की आकाशातून अग्नी उतरून यांना भस्म करून टाको, जसे एलियाने केले होते?’ येशूने आपल्या शिष्याकडे करुणेने पाहिले आणि त्याच्या कठोर वृत्तीला धिक्कार देत म्हटले: ‘मनुष्याचा पुत्र मनुष्यांचे प्राण नष्ट करावयास आलेला नाही, तर त्यांचे तारण करावयास आलेला आहे.’ लूक 9:54, 56. ख्रिस्ताने प्रकट केलेल्या आत्म्यापेक्षा त्याच्या कथित प्रतिनिधीचा आत्मा किती भिन्न आहे.”

“रोमन चर्च आता आपल्या भयंकर क्रौर्याच्या इतिहासावर क्षमायाचनांचे आच्छादन घालून जगासमोर मनोहर मुखवटा सादर करीत आहे. तिने स्वतःस ख्रिस्तासदृश वस्त्रे परिधान केली आहेत; परंतु ती बदललेली नाही. गतयुगांत पोपशाहीत जे प्रत्येक तत्त्व अस्तित्वात होते, ते आजही अस्तित्वात आहे. अतीअंधकारमय युगांत घडविलेली तत्त्वे अजूनही मान्य धरली जातात. कोणीही स्वतःची फसवणूक करून घेऊ नये. ज्या पोपशाहीचा प्रॉटेस्टंट लोक आता इतक्या तत्परतेने सन्मान करीत आहेत, तीच ती आहे जिने धर्मसुधारणेच्या दिवसांत जगावर राज्य केले, जेव्हा देवाचे पुरुष तिचे अधर्म उघड करण्यासाठी आपल्या प्राणांची पर्वा न करता उभे राहिले. तिच्यात तोच अभिमान आणि गर्विष्ठ दावेखोरी आहे, जिने राजे व राजपुत्र यांच्यावर प्रभुत्व गाजविले आणि देवाचे विशेषाधिकार स्वतःस अर्पण केले. तिचा आत्मा आजही तितकाच क्रूर आणि जुलमी आहे, जितका त्या वेळी होता, जेव्हा तिने मानवी स्वातंत्र्य चिरडून टाकले आणि परात्पराच्या संतांचा वध केला.”

“भविष्यवाणीनुसार पोपसत्ता जशी असणार असे घोषित करण्यात आले होते, ती तशीच आहे—उत्तरकालीन काळातील धर्मत्याग. 2 Thessalonians 2:3, 4. आपला हेतू सर्वोत्कृष्ट रीतीने साध्य होईल असे जे स्वरूप असेल, ते धारण करणे हा तिच्या धोरणाचा एक भाग आहे; परंतु गिरगिटाच्या बदलत्या रूपाच्या आड ती सर्पाचे अपरिवर्तनीय विष दडवून ठेवते. ‘विधर्म्यांशी, तसेच विधर्माचा संशय असलेल्या व्यक्तींशी, विश्वास पाळला जाऊ नये’ (Lenfant, volume 1, page 516), असे ती घोषित करते. जिचा हजार वर्षांचा इतिहास संतांच्या रक्ताने लिहिला गेला आहे, अशा या सत्तेला आता ख्रिस्ताच्या मंडळीचा एक भाग म्हणून मान्यता द्यावी काय?”

“प्रॉटेस्टंट देशांमध्ये कॅथॉलिक धर्म पूर्वीच्या काळापेक्षा प्रॉटेस्टंट धर्मापासून इतका व्यापकपणे भिन्न राहिलेला नाही, असा दावा पुढे करण्यात आला आहे, तो कारणाशिवाय नाही. बदल घडलेला आहे; परंतु तो बदल पोपसत्तेत झालेला नाही. आज अस्तित्वात असलेल्या प्रॉटेस्टंट धर्माच्या बऱ्याच अंशांशी कॅथॉलिक धर्म खरोखरच साम्य दर्शवितो, कारण सुधारकांच्या दिवसांपासून प्रॉटेस्टंट धर्म इतका मोठ्या प्रमाणावर अधःपतित झाला आहे.

“जसा प्रॉटेस्टंट मंडळ्या जगाची कृपा मिळविण्याचा प्रयत्न करीत आहेत, तशी खोटी परोपकारबुद्धीने त्यांचे डोळे आंधळे केले आहेत. सर्व वाईटाबद्दल चांगलेच मानणे योग्य आहे, हे त्यांना दिसत नाही; आणि त्याचा अपरिहार्य परिणाम असा होईल की शेवटी ते सर्व चांगल्याबद्दल वाईटच मानू लागतील. एकदा संतांना सोपविण्यात आलेल्या

विश्वासाच्या समर्थनार्थ ठामपणे उभे राहण्याऐवजी, त्या आता जणू काही रोमसमोर तिच्याविषयीच्या आपल्या अपरमार्थी मताबद्दल क्षमा मागत आहेत, आपल्या संकुचितपणाबद्दल माफी याचत आहेत.”

“रोमनमताकडे कोणतीही अनुकूल दृष्टी न ठेवणाऱ्यांपैकीही एक मोठा वर्ग तिच्या सामर्थ्य व प्रभावापासून फारसा धोका आहे, असे मानत नाही. अनेक जण असा युक्तिवाद करतात की मध्ययुगात प्रबळ असलेला बौद्धिक व नैतिक अंधकार हाच तिच्या मतसिद्धांतांचा, अंधश्रद्धांचा आणि जुलूमशाहीचा प्रसार होण्यास पोषक ठरला; आणि आधुनिक काळातील अधिक व्यापक बुद्धिमत्ता, ज्ञानाचा सर्वसाधारण प्रसार, तसेच धर्मविषयक बाबींतील वाढती उदारमतवादिता, असहिष्णुता व अत्याचार यांच्या पुनरुज्जीवनास मनाई करतात. अशा प्रकारची अवस्था या प्रबुद्ध युगात अस्तित्वात येईल, ही केवळ कल्पनाच उपहासास्पद ठरविली जाते. हे खरे आहे की या पिढीवर बौद्धिक, नैतिक आणि धार्मिक असे महान प्रकाश पडत आहे. देवाच्या पवित्र वचनाच्या उघड्या पानांतून स्वर्गीय प्रकाश जगावर ओतला गेला आहे. परंतु हे स्मरणात ठेवले पाहिजे की जितका अधिक प्रकाश बहाल केला जातो, तितकाच त्यास विकृत करणाऱ्यांचा व नाकारणाऱ्यांचा अंधकार अधिक महान असतो.”

“बायबलचा प्रार्थनापूर्वक अभ्यास केल्यास प्रॉटेस्टंटाना पोपसत्तेचे खरे स्वरूप दिसून आले असते आणि त्यामुळे ते तिचा तिटकारा करून तिच्यापासून दूर राहिले असते; परंतु अनेक जण स्वतःच्या बुद्धीच्या गर्वात इतके शहाणे समजतात की, सत्यात नेले जावे म्हणून देवाचा नम्रतेने शोध घेण्याची त्यांना काहीच गरज वाटत नाही. स्वतःच्या प्रकाशप्राप्तीचा अभिमान बाळगूनही ते शास्त्रांविषयी आणि देवाच्या सामर्थ्याविषयी अज्ञानी आहेत. आपल्या विवेकबुद्धीला शांत करण्यासाठी त्यांना काहीतरी साधन हवे असते, आणि ते अशा गोष्टीचा शोध घेतात जी सर्वात कमी आत्मिक आणि नम्र करणारी असते. त्यांना अशी एक पद्धत हवी असते की जिच्याद्वारे देवाला विसरता येईल आणि तरी ती त्याचे स्मरण करण्याची पद्धत म्हणून मानली जाईल. पोपसत्ता या सर्वांच्या गरजा भागविण्यास अत्यंत अनुरूप आहे. ती मानवजातीच्या दोन वर्गांसाठी सिद्ध आहे, ज्यांत जवळजवळ सर्व जग सामावलेले आहे—जे स्वतःच्या गुणांवरून तारण पावू इच्छितात, आणि जे आपल्या पापांमध्येच तारण पावू इच्छितात. हाच तिच्या सामर्थ्याचा गुपित आहे.”

“महान बौद्धिक अंधकाराचा एक काळ पोपसत्तेच्या यशासाठी अनुकूल ठरलेला आहे, हे दाखविण्यात आले आहे. तसेच, महान बौद्धिक प्रकाशाचा एक काळही तिच्या यशासाठी तितकाच अनुकूल आहे, हे अद्याप सिद्ध केले जाईल. भूतकाळातील युगांत, जेव्हा मनुष्य देवाच्या वचनावाचून आणि सत्याच्या ज्ञानावाचून होता, तेव्हा त्याच्या डोळ्यांवर पट्टी बांधलेली होती; आणि त्यांच्या पायांसाठी पसरविलेले जाळे न पाहता, हजारो लोक त्यात अडकले. या पिढीत असे अनेक आहेत की मानवी तर्ककुशलतेच्या, ‘खोटेपणाने विज्ञान असे नाव दिलेल्या,’ झगमगाटाने त्यांचे डोळे दिपून जातात; त्यांना ते जाळे दिसत नाही, आणि ते जणू डोळ्यांवर पट्टी बांधल्याप्रमाणे सहजपणे त्यात जाऊन पडतात. देवाचा असा हेतु होता की मनुष्याच्या बौद्धिक शक्ती या त्याच्या सर्जकाकडून प्राप्त देणगी म्हणून मानल्या जाव्यात आणि त्यांचा उपयोग सत्य व नीतिमत्त्वाच्या सेवेसाठी केला जावा; परंतु जेव्हा अभिमान आणि महत्त्वाकांक्षा जोपासली जाते, आणि मनुष्य देवाच्या वचनापेक्षा आपल्या स्वतःच्या सिद्धांतांना उच्च स्थान देतो, तेव्हा बुद्धिमत्ता अज्ञानापेक्षा अधिक मोठी हानी करू शकते. अशा प्रकारे, सध्याच्या काळातील ते खोटे विज्ञान, जे बायबलवरील विश्वासाला खिळखिळे करते, ते आपल्या मनोहर रूपांसह पोपसत्तेचा स्वीकार व्हावा यासाठी मार्ग तयार करण्यात तितकेच यशस्वी ठरेल, जितके अंधकारयुगात तिच्या प्रभुत्ववृद्धीसाठी मार्ग मोकळा करण्यात ज्ञान दडपून ठेवणे यशस्वी ठरले होते.”

“संयुक्त संस्थानांमध्ये सध्या चालू असलेल्या त्या चळवळीमध्ये, ज्या चर्चेच्या संस्था व प्रथांना राज्याचा पाठिंबा मिळवून देण्यासाठी आहेत, प्रॉटेस्टंट लोक पोपपंथीयांच्या पावलांवर पाऊल ठेवून चालत आहेत. एवढेच नव्हे, तर ते पोपसत्तेला प्रॉटेस्टंट अमेरिकेत त्या सर्वोच्च प्रभुत्वाची पुनर्प्राप्ती करण्यासाठी दार उघडून देत आहेत, जे तिने जुन्या जगात गमावले आहे. आणि या चळवळीला अधिक गंभीर महत्त्व प्राप्त करून देणारी गोष्ट म्हणजे, तिच्या दृष्टीसमोर असलेला मुख्य उद्देश रविवारी पालनाची सक्ती करणे हा आहे—ही अशी प्रथा आहे की जिने रोममध्ये उगम पावला, आणि जिला ती आपल्या अधिकाराचे चिन्ह असल्याचा दावा करते. देवाच्या आज्ञापेक्षा मानवी परंपरांचा अधिक मान राखण्याचा, जगिक चालीरीतींशी अनुरूप होण्याचा जो आत्मा आहे—तोच

पोपसत्तेचा आत्मा—प्रोटेस्टंट चर्चमध्ये शिरत आहे आणि त्यांना रविवारी उन्नतीकरणाचे तेच कार्य करण्यास प्रवृत्त करीत आहे, जे त्यांच्या आधी पोपसत्तेने केले आहे.”

“लवकरच येणाऱ्या संघर्षात कोणकोणती साधने वापरली जाणार आहेत हे वाचकाला समजून घ्यायचे असल्यास, पूर्वीच्या युगांत त्याच उद्देशासाठी रोमने कोणती साधने वापरली याचा इतिहास त्याने फक्त पाहावा. पापिस्ट आणि प्रोटेस्टंट एकत्र येऊन जे त्यांच्या धर्मसिद्धांतांना नाकारणाऱ्यांशी कसे वागतील हे त्याला जाणून घ्यायचे असल्यास, सब्बाथविषयी आणि त्याच्या समर्थकांविषयी रोमने जो आत्मा प्रकट केला तो त्याने पाहावा.”

“राजकीय फर्माने, सर्वसाधारण परिषदा, आणि लौकिक सत्तेच्या आधाराने समर्थित चर्चेचे अध्यादेश—ही ती पायरी होती ज्यांद्वारे त्या मूर्तिपूजक सणाला ख्रिस्ती जगतात मानाचे स्थान प्राप्त झाले. रविवारपालनाची सक्ती करणारा पहिला सार्वजनिक उपाय म्हणजे कॉन्स्टाईन याने जारी केलेला कायदा होय. (इ.स. 321) या फर्मानानुसार नगरांतील लोकांनी “सूर्याच्या पूज्य दिवशी” विश्रांती घ्यावी अशी अपेक्षा होती, परंतु खेड्यांतील लोकांना आपले कृषिकार्य चालू ठेवण्याची मुभा देण्यात आली होती. प्रत्यक्षात तो एक मूर्तिपूजक कायदाच असला, तरी ख्रिस्ती धर्माचा नाममात्र स्वीकार केल्यानंतर सम्राटाने त्याची अंमलबजावणी केली.”

“राजाचा हुकूम हा दैवी अधिकाराचा पुरेसा पर्याय ठरत नसल्यामुळे, राजकुमारांची कृपा मिळविण्याचा प्रयत्न करणारा, आणि कॉन्स्टन्टाइनचा विशेष मित्र व खुशामत करणारा बिशप यूसेबियस याने ख्रिस्ताने शब्बाथ रविवारावर हस्तांतरित केला आहे, असा दावा पुढे मांडला. या नव्या सिद्धांताच्या समर्थनार्थ पवित्र शास्त्रांतील एकही साक्ष सादर करण्यात आली नाही. यूसेबियस स्वतःही नकळत त्याच्या असत्यतेची कबुली देतो आणि या बदलाचे खरे कर्ते कोण होते, याकडे निर्देश करतो. तो म्हणतो, ‘ज्या ज्या सर्व गोष्टी शब्बाथाच्या दिवशी करणे कर्तव्य होते, त्या सर्व आम्ही प्रभूच्या दिवशी हस्तांतरित केल्या आहेत.’—Robert Cox, Sabbath Laws and Sabbath Duties, page 538. परंतु रविवारच्या बाजूने मांडलेला हा युक्तिवाद, जसा निराधार होता, तसाच त्याने लोकांना प्रभूच्या शब्बाथाचा पायदळी तुडविण्यात अधिक धैर्य दिले. जगाकडून सन्मान मिळवू इच्छिणाऱ्या सर्वांनी हा लोकप्रिय सण स्वीकारला.”

“जसजसे पोपसत्तेचे दृढपणे स्थिरीकरण झाले, तसतसे रविवाराच्या उन्नतीकरणाचे कार्य पुढे चालू ठेवण्यात आले. काही काळपर्यंत लोक चर्चमध्ये उपस्थित नसताना शेतीची कामे करीत असत, आणि सातवा दिवस अद्यापही शब्बाथ म्हणून मानला जात होता. परंतु हळूहळू एक बदल घडवून आणण्यात आला. पवित्र पदावरील व्यक्तींना रविवारी कोणत्याही नागरी वादप्रकरणावर न्यायनिवाडा करण्यास मनाई करण्यात आली. त्यानंतर लवकरच, कोणत्याही पदाचे असोत, सर्व लोकांना सामान्य कामकाजापासून दूर राहण्याची आज्ञा देण्यात आली; आज्ञाभंग केल्यास स्वातंत्र्यप्राप्त व्यक्तींना दंड, आणि सेवकांच्या बाबतीत फटके अशी शिक्षा ठरविण्यात आली. पुढे असा हुकूम झाला की धनिक पुरुषांना त्यांच्या मालमत्तेच्या अर्ध्या भागाच्या नुकसानीने शिक्षा करावी; आणि शेवटी, तरीही ते हद्दी राहिल्यास त्यांना गुलाम करण्यात यावे. खालच्या वर्गावर कायमस्वरूपी हद्दपारीची शिक्षा भोगावी लागणार होती.”

“चमत्कारांचाही उपयोग करण्यात आला. इतर अद्भुत घटनांपैकी अशी एक बातमी प्रसिद्ध झाली की, एक शेतकरी रविवारच्या दिवशी आपले शेत नांगरण्याच्या तयारीत असताना, त्याने आपल्या नांगराला लोखंडाने स्वच्छ केले; ते लोखंड त्याच्या हाताला घट्ट चिकटले, आणि दोन वर्षे तो ते आपल्या बरोबर वाहत राहिला, ‘त्याच्या अत्यंत मोठ्या वेदना व लज्जेस कारण होऊन.’—Francis West, Historical and Practical Discourse on the Lord’s Day, page 174.”

“नंतर पोपाने असे निर्देश दिले की परगण्याच्या याजकाने रविवाराचे उल्लंघन करणाऱ्यांना ताकीद द्यावी आणि त्यांनी चर्चमध्ये जाऊन आपल्या प्रार्थना कराव्यात अशी त्यांची इच्छा व्यक्त करावी, अन्यथा ते स्वतःवर व आपल्या शेजाऱ्यांवर काही मोठे संकट ओढवून घेतील. एका धर्मसभेने असा युक्तिवाद मांडला—जो नंतर इतका व्यापकपणे वापरला गेला, अगदी प्रोटेस्टंटंकडूनही—की काही व्यक्तींवर रविवारच्या दिवशी काम करत असताना वीज कोसळली असल्यामुळे तोच शब्बाथ असला पाहिजे. ‘हे स्पष्ट आहे,’ धर्माध्यक्ष म्हणाले, ‘की या

दिवसाच्या त्यांच्या उपेक्षेबद्दल देवाचा अप्रसाद त्यांच्यावर किती मोठा होता.' त्यानंतर अशी विनंती करण्यात आली की याजक व सेवक, राजे व सरदार, आणि सर्व विश्वासू लोक यांनी 'हा दिवस पुन्हा त्याच्या मानास प्रतिष्ठित व्हावा यासाठी आपले सर्वतोपरी प्रयत्न व काळजी घ्यावी, आणि ख्रिस्ती धर्माच्या मानासाठी, पुढे तो अधिक भक्तिभावाने पाळला जावा.'—Thomas Morer, Discourse in Six Dialogues on the Name, Notion, and Observation of the Lord's Day, page 271."

"परिषदांचे अध्यादेश अपुरे ठरत असल्याने, लोकांच्या अंतःकरणात भय निर्माण करील आणि त्यांना रविवारी श्रम करण्यापासून परावृत्त होण्यास भाग पाडील असा एक फर्मान जारी करावा, अशी विनंती लौकिक सत्ताधाऱ्यांकडे करण्यात आली. रोम येथे भरलेल्या एका धर्मसभेत, पूर्वीचे सर्व निर्णय अधिक सामर्थ्याने व गांभीर्याने पुन्हा अधोरेखित करण्यात आले. तसेच ते धर्मसंस्थेच्या कायद्यात समाविष्ट करण्यात आले आणि जवळजवळ संपूर्ण ख्रिस्ती जगतात नागरी सत्ताधाऱ्यांद्वारे त्यांची अंमलबजावणी करण्यात आली. (पहा Heylyn, History of the Sabbath, pt. 2, ch. 5, sec. 7.)"

"तरीही रविवारी पालन करण्यासाठी शास्त्राधिष्ठित अधिकार नसल्यामुळे काही कमी लज्जास्पद अडचण निर्माण झाली नाही. लोकांनी आपल्या शिक्षकांना यहोवाचे हे स्पष्ट विधान, 'सातवा दिवस हा परमेश्वर तुझा देव याची विश्रांती आहे,' बाजूला सारून सूर्याच्या दिवसाचा सन्मान करण्याचा अधिकार कशावरून आहे, असा प्रश्न विचारला. बायबलमधील साक्षीचा अभाव भरून काढण्यासाठी इतर उपाययोजना आवश्यक ठरल्या. बाराव्या शतकाच्या अखेरीस, इंग्लंडमधील मंडळ्यांना भेट देणारा रविवारीचा एक उत्साही पुरस्कर्ता सत्यासाठी विश्वासू साक्षीदारांकडून विरोधास सामोरा गेला; आणि त्याचे प्रयत्न इतके निष्फळ ठरले की तो काही काळासाठी त्या देशातून निघून गेला व आपल्या शिकवणीची सक्ती करण्यासाठी काही उपाय शोधू लागला. जेव्हा तो परतला, तेव्हा ती उणीव भरून काढलेली होती, आणि त्याच्या पुढील कार्यात त्याला अधिक यश लाभले. तो आपल्याबरोबर एक गुंडाळी घेऊन आला, जी स्वतः देवाकडून आल्याचा दावा करित होती, आणि ज्यात रविवारी पाळण्याची आवश्यक आज्ञा होती, तसेच आज्ञाभंग करणाऱ्यांना भयभीत करण्यासाठी भयंकर धमक्या होत्या. हा मौल्यवान दस्तऐवज—ज्या संस्थेला त्याने आधार दिला तिच्याइतकाच नीच बनावटपणा—असा सांगितले गेले की तो स्वर्गातून पडला होता आणि यरुशलेम येथे, गोलगोथातील संत सिमेओनच्या वेदीवर सापडला होता. परंतु प्रत्यक्षात, तो ज्या ठिकाणाहून निघाला त्याचा उगम रोम येथील पोपच्या राजवाड्यात होता. चर्चची सत्ता आणि समृद्धी वाढविण्यासाठी केलेली फसवणूक आणि बनावट लेखन ही सर्व युगांत पोपशाही धर्मसत्तेकडून वैध समजली गेली आहेत."

"त्या ग्रंथपत्रिकेने शनिवार दुपारी नवव्या प्रहरापासून, म्हणजे तीन वाजल्यापासून, सोमवारच्या सूर्योदयापर्यंत सर्व श्रम निषिद्ध ठरविले; आणि तिच्या अधिकाराची पुष्टी अनेक चमत्कारांनी झाल्याचे घोषित करण्यात आले. नियुक्त वेळेनंतर श्रम करणाऱ्या व्यक्तींना पक्षाघात झाला, अशी बातमी पसरविण्यात आली. एक गिरणीवाला, ज्याने आपले धान्य दळण्याचा प्रयत्न केला, त्याने पीठाऐवजी रक्ताचा प्रचंड प्रवाह बाहेर येताना पाहिला, आणि पाण्याचा जोरदार प्रवाह असूनही गिरणीचे चाक स्थिर उभे राहिले. एका स्त्रीने भट्टीत ठेवलेले पीठ बाहेर काढले असता, भट्टी अत्यंत तापलेली असूनही, ते कच्चेच आढळले. दुसरी एक स्त्री, जिने नवव्या प्रहराला भाकरी भाजण्यासाठी पीठ तयार ठेवले होते, परंतु ते सोमवारपर्यंत बाजूस ठेवण्याचे ठरविले, तिने दुसऱ्या दिवशी पाहिले की दैवी शक्तीने त्याचे भाकरांत रूपांतर होऊन त्या भाजल्या गेल्या होत्या. एका मनुष्याने शनिवारी नवव्या प्रहरानंतर भाकर भाजल्या; परंतु दुसऱ्या दिवशी सकाळी त्याने त्या मोडल्या असता, त्यांतून रक्त बाहेर येऊ लागले. अशा हास्यास्पद आणि अंधश्रद्धाजन्य बनावट कथांच्या साहाय्याने रविवारचे समर्थक त्याचे पावित्र्य प्रस्थापित करण्याचा प्रयत्न करित होते. (पहा Roger de Hoveden, Annals, vol. 2, pp. 526–530.)"

"स्कॉटलंडमध्ये, इंग्लंडप्रमाणेच, रविवाराशी प्राचीन शब्दाथचा एक भाग जोडून त्याविषयी अधिक आदर प्रस्थापित करण्यात आला. परंतु पवित्र मानून पाळावयाचा काळ वेगवेगळा होता. स्कॉटलंडच्या राजाकडून निघालेल्या एका फर्मानात घोषित करण्यात आले की 'शनिवारी दुपारी बारा वाजल्यापासून तो काळ पवित्र मानला जावा,' आणि त्या वेळेपासून सोमवार सकाळपर्यंत कोणत्याही मनुष्याने लौकिक व्यवहारात गुंतू

नये.—Morer, pages 290, 291.

“तथापि रविवाराच्या पावित्र्याची स्थापना करण्यासाठी झालेले सर्व प्रयत्न असूनही, पापिस्टांनी स्वतःच सार्वजनिकरीत्या शब्बाथच्या दैवी अधिकाराची आणि ज्याद्वारे त्याची जागा घेण्यात आली त्या संस्थेच्या मानवी उत्पत्तीची कबुली दिली. सोळाव्या शतकात एका पापल परिषदेने स्पष्टपणे घोषित केले: ‘सर्व ख्रिस्तीजनांनी हे स्मरणात ठेवावे की सातवा दिवस देवाने पवित्र ठरविला होता, आणि तो केवळ यहुद्यांनीच नव्हे, तर देवाची उपासना करीत असल्याचा दावा करणाऱ्या इतर सर्वांनीही स्वीकारला व पाळला आहे; जरी आम्ही ख्रिस्तीजनांनी त्यांचा शब्बाथ प्रभूच्या दिवशी बदलला आहे.’—Ibid., pages 281, 282. जे लोक दैवी नियमशास्त्रात हस्तक्षेप करीत होते, ते आपल्या कार्याच्या स्वरूपाबद्दल अज्ञानी नव्हते. ते जाणूनबुजून स्वतःला देवापेक्षा वर उभे करीत होते.”

“जे तिच्याशी असहमती दर्शवित होते त्यांच्याविषयी रोमची नीती कशी होती, याचे एक ठळक उदाहरण वॉल्डेन्सीवरील दीर्घ आणि रक्तरंजित छळामध्ये दिसून आले; त्यांपैकी काही जण शब्बाथ पाळणारे होते. चौथ्या आज्ञेप्रती आपल्या निष्ठेमुळे इतरांनाही अशाच प्रकारे क्लेश सोसावे लागले. इथिओपिया आणि अबिसिनियाच्या मंडळ्यांचा इतिहास विशेष महत्त्वाचा आहे. अंधकारमय युगाच्या गडद काळोखात, मध्य आफ्रिकेतील ख्रिस्ती लोक जगाच्या दृष्टीआड गेले आणि विस्मृतीत पडले, आणि अनेक शतकांपर्यंत त्यांना आपल्या विश्वासाच्या आचरणात स्वातंत्र्य लाभले. पण अखेरीस रोमला त्यांच्या अस्तित्वाची माहिती झाली, आणि अबिसिनियाचा सम्राट लवकरच पोपला ख्रिस्ताचा प्रतिनिधी म्हणून मान्यता देण्यास फसविला गेला. त्यानंतर इतर सवलतीही दिल्या गेल्या.”

“शब्बाथचे पालन कठोरतम शिक्षांच्या भीतीखाली निषिद्ध करणारा एक हुकूम जाहीर करण्यात आला. (पहा Michael Geddes, Church History of Ethiopia, pages 311, 312.) परंतु पोपसत्तेची जुलूमशाही लवकरच इतकी जाचक जोखी झाली की, अबिसिनियातील लोकांनी ती आपल्या मानगुटीवरून झुगारून देण्याचा निर्धार केला. भयंकर संघर्षानंतर रोमनमतवादी त्यांच्या राज्यांतून हद्दपार करण्यात आले, आणि प्राचीन विश्वास पुनर्स्थापित करण्यात आला. मंडळ्यांनी आपल्या स्वातंत्र्याचा आनंद साजरा केला, आणि फसवणूक, धर्मांधता, व रोमची निरंकुश सत्ता यांविषयी त्यांनी जो धडा शिकला होता तो त्यांनी कधीही विसरला नाही. आपल्या एकाकी राज्याच्या मर्यादेत ते समाधानाने राहिले, ख्रिस्ती जगताच्या उर्वरित भागास अज्ञात राहून.”

आफ्रिकेतील मंडळ्यांनी शब्बाथ तसाच पाळला जसा तो पोपसत्ताधिष्ठित मंडळीने तिच्या पूर्ण धर्मत्यागापूर्वी पाळला होता. देवाच्या आज्ञेच्या आज्ञापालनार्थ त्यांनी सातवा दिवस पाळला, तरी मंडळीच्या प्रथेनुसार त्यांनी रविवारी श्रम करण्यापासून अलिप्तता ठेवली. सर्वोच्च सत्ता प्राप्त होताच, रोमने स्वतःच्या दिवसाचे उन्नयन करण्यासाठी देवाच्या शब्बाथाला तुडविले; परंतु जवळजवळ हजार वर्षे लपून राहिलेल्या आफ्रिकेतील मंडळ्या या धर्मत्यागात सहभागी झाल्या नाहीत. जेव्हा त्या रोमच्या आधिपत्याखाली आणल्या गेल्या, तेव्हा त्यांना खरा शब्बाथ बाजूला सारून खोट्या शब्बाथाचा गौरव करण्यास भाग पाडण्यात आले; परंतु त्यांनी आपले स्वातंत्र्य पुन्हा प्राप्त करताच, त्या चौथ्या आज्ञेच्या आज्ञापालनाकडे परतल्या.

“भूतकाळातील हे अभिलेख सत्य शब्बाथाविषयी आणि त्याच्या रक्षकांविषयी रोमची वैरभावना, तसेच तिने स्वतः निर्माण केलेल्या संस्थेचा सन्मान करण्यासाठी ती जे उपाय अवलंबते, हे स्पष्टपणे प्रकट करतात. देवाचे वचन शिकविते की रोमन कॅथोलिक आणि प्रोटेस्टंट रविवारीच्या उच्चस्थापनेसाठी एकत्र येतील तेव्हा ही दृश्ये पुन्हा घडतील.”

प्रकटीकरण १३ मधील भविष्यवाणी जाहीर करते की कोकरूसारखी शिंगे असलेल्या पशूने दर्शविलेली सत्ता ‘पृथ्वी आणि तिच्यावर राहणारे’ यांना पापपदाची उपासना करावयास लावील—ज्याचे तेथे ‘चिन्त्यासारख्या’ पशूद्वारे प्रतीकात्मक दर्शन घडविले आहे. दोन शिंगांचा पशू ‘पृथ्वीवर राहणाऱ्यांना’ असेही सांगणार आहे की त्यांनी त्या पशूची प्रतिमा निर्माण करावी; आणि याशिवाय, तो ‘लहान व मोठे, श्रीमंत व गरीब, स्वतंत्र व दास’ अशा सर्वांना पशूची खूण धारण करण्याची आज्ञा देणार आहे. प्रकटीकरण १३:११-१६. हे दाखविण्यात आले

आहे की कोकरूसारखी शिंगे असलेल्या पशूद्वारे दर्शविलेली सत्ता म्हणजे संयुक्त संस्थाने होय, आणि ही भविष्यवाणी तेव्हा पूर्ण होईल जेव्हा संयुक्त संस्थाने रविवारी पालन बंधनकारक करतील; कारण रोम तिच्या प्रभुत्वाच्या विशेष मान्यतेचा तोच दावा करते. परंतु पापपदाप्रती या आदरार्पणात संयुक्त संस्थाने एकटी असणार नाहीत. ज्या देशांनी पूर्वी तिचे प्रभुत्व मान्य केले होते, त्या देशांतील रोमचा प्रभाव अद्याप नष्ट झालेला नाही. आणि भविष्यवाणी तिच्या सामर्थ्याच्या पुनर्स्थापनेची पूर्वसूचना देते. 'मी त्याच्या एका मस्तकाला जणू मरणास घायाळ झालेले पाहिले; आणि त्याची प्राणघातक जखम बरी झाली: आणि सर्व जग त्या पशूमागे आश्चर्याने गेले.' पद ३. त्या प्राणघातक जखमेचा प्रहार १७९८ मध्ये पापपदाच्या पतनाकडे निर्देश करतो. यानंतर, संदेष्टा म्हणतो, 'त्याची प्राणघातक जखम बरी झाली: आणि सर्व जग त्या पशूमागे आश्चर्याने गेले.' पौल स्पष्टपणे सांगतो की 'पापाचा मनुष्य' दुसऱ्या आगमनापर्यंत टिकून राहिल. २ थेस्सलनीकाकरांस २:३-८. काळाच्या अगदी समाप्तीपर्यंत तो फसवणुकीचे कार्य पुढे चालू ठेवील. आणि प्रकटीकरणकर्ता, पापपदाचाच उल्लेख करीत, असेही घोषित करतो: 'ज्यांची नावे जीवनाच्या पुस्तकात लिहिलेली नाहीत, असे पृथ्वीवर राहणारे सर्व जण त्याची उपासना करतील.' प्रकटीकरण १३:८. जुन्या व नव्या अशा दोन्ही जगात, रविवार संस्थेला दिल्या जाणाऱ्या सन्मानामध्ये—जो केवळ रोमन चर्चच्या अधिकारावरच आधारलेला आहे—पापपदाला आदरांजली अर्पिली जाईल.

"एकोणिसाव्या शतकाच्या मध्यापासून, संयुक्त संस्थानांतील भविष्यवाणीचे विद्यार्थी जगापुढे ही साक्ष सादर करीत आले आहेत. आता घडत असलेल्या घटनांमध्ये त्या भविष्यवाचनेच्या पूर्ततेकडे झपाट्याने होणारी प्रगती दिसून येते. प्रोटेस्टंट शिक्षकांकडे रविवारपालनासाठी दैवी अधिकाराचा तोच दावा आहे, आणि पापल नेत्यांप्रमाणेच शास्त्राधारित पुराव्याचाही तोच अभाव आहे; त्या पापल नेत्यांनी देवाकडून असलेल्या आज्ञेच्या जागी चमत्कारांची बनावट उभी केली होती. देवाचे न्यायनिर्णय मनुष्यांवर रविवार-शब्बाथाचे उल्लंघन केल्यामुळे येतात, हा दावा पुन्हा केला जाईल; तो आधीच आग्रहाने पुढे मांडला जाऊ लागला आहे. आणि रविवारपालनाची सक्ती करण्याची चळवळ झपाट्याने बळकट होत आहे."

तिच्या चातुर्य आणि कपटयुक्तीमध्ये रोमन चर्च अद्भुत आहे. काय होणार आहे हे ती ओळखू शकते. प्रोटेस्टंट चर्च तिच्या खोट्या सब्बाथच्या स्वीकृतीद्वारे तिला मान देत आहेत, आणि ती स्वतः भूतकाळात ज्या उपायांचा उपयोग करीत होती त्याच उपायांनी तो अंमलात आणण्याची तयारी करीत आहेत, हे पाहून ती आपल्या वेळेची वाट पाहत आहे. जे सत्याचा प्रकाश नाकारतात तेच तिच्याकडून उत्पन्न झालेल्या एका संस्थेचा उन्नती करण्यासाठी या स्वतःला अचूक ठरविणाऱ्या सत्तेची मदत मागतील. या कार्यात प्रोटेस्टंटंच्या मदतीस ती किती तत्परतेने धावून येईल, याचा अंदाज बांधणे कठीण नाही. चर्चच्या आज्ञेचे उल्लंघन करणाऱ्यांशी कसे वागावे, हे पोपसत्तेच्या नेत्यांपेक्षा अधिक चांगले कोण समजते?

रोमन कॅथलिक चर्च, जगभर पसरलेल्या आपल्या सर्व शाखा-प्रशाखांसहित, पोपच्या धर्मासनाच्या नियंत्रणाखाली असलेली आणि त्याच्या हितसंबंधांची सेवा करण्यासाठी रचलेली एक विशाल संघटना आहे. पृथ्वीवरील प्रत्येक देशातील तिचे कोट्यवधी सदस्य पोपप्रती निष्ठेच्या बंधनात बांधलेले असल्याप्रमाणे स्वतःकडे पाहण्यास शिकविले जातात. त्यांची राष्ट्रीयता किंवा त्यांचे सरकार काहीही असो, त्यांनी चर्चचा अधिकार इतर सर्व अधिकारांपेक्षा श्रेष्ठ मानावयाचा आहे. जरी त्यांनी राज्याप्रती निष्ठा व्यक्त करणारी शपथ घेतली असेल, तरी तिच्या पाठीमागे रोमच्या आज्ञाधारकतेची प्रतिज्ञा असते, जी तिच्या हितसंबंधांना प्रतिकूल असलेल्या प्रत्येक शपथेतून त्यांना मुक्त करते.

"इतिहास तिच्या राष्ट्रांच्या व्यवहारांत कपटयुक्त आणि सातत्यपूर्ण रीतीने स्वतःला शिरकाव करून घेण्याच्या प्रयत्नांची साक्ष देतो; आणि एकदा पाय रोवल्यानंतर, राजे व प्रजेच्या विनाशाच्या किंमतीवरसुद्धा, स्वतःची उद्दिष्टे पुढे नेण्याची. इ.स. 1204 मध्ये, पोप इनोसंट तिसरा याने अॅरागॉनचा राजा पीटर दुसरा याच्याकडून खालील विलक्षण शपथ घेऊन घेतली: 'मी, अॅरागॉनियन्सचा राजा पीटर, माझे प्रभू पोप इनोसंट, त्यांचे कॅथलिक उत्तराधिकारी, आणि रोमन चर्च यांच्याप्रति सदासर्वकाळ विश्वासू व आज्ञाधारक राहीन, अशी घोषणा करतो व प्रतिज्ञा करतो; आणि कॅथलिक विश्वासाचे संरक्षण करीत, तसेच विधर्म दुष्टतेचा छळ करीत, माझे राज्य त्याच्या

आज्ञाधारकतेत विश्वासूपणे राखीन.’—John Dowling, The History of Romanism, b. 5, ch. 6, sec.

“५५. रोमन धर्माध्यक्षाच्या सामर्थ्याविषयीच्या या दाव्यांशी हे सुसंगत आहे की, ‘सम्राटांना पदच्युत करणे त्याच्यासाठी कायदेशीर आहे’ आणि ‘तो प्रजाजनांना अधार्मिक शासकांप्रती असलेल्या त्यांच्या निष्ठेपासून मुक्त करू शकतो.’—Mosheim, b. 3, cent. 11, pt. 2, ch. 2, sec. 9, note 17.

“आणि हे स्मरणात ठेवले जावे की, रोमची ही बढाई आहे की ती कधीही बदलत नाही. Gregory VII आणि Innocent III यांची तत्त्वे आजही Roman Catholic Church चीच तत्त्वे आहेत. आणि तिच्याकडे जर केवळ सामर्थ्य असते, तर ती त्यांची अंमलबजावणी आजही पूर्वीच्या शतकांप्रमाणेच तितक्याच जोमाने केली असती. प्रोटेस्टंट लोकांना हे थोडेच ठारक आहे की रविवारीच्या उन्नतीच्या कार्यात रोमची मदत स्वीकारण्याचा प्रस्ताव मांडताना ते काय करीत आहेत. ते आपल्या हेतूच्या सिद्धीसाठी झटत असताना, रोम आपली सत्ता पुन्हा प्रस्थापित करण्याचा, आपले गमावलेले सार्वभौम प्रभुत्व परत मिळविण्याचा प्रयत्न करीत आहे. एकदा United States मध्ये हे तत्त्व स्थापन झाले की चर्च राज्याची सत्ता वापरू किंवा नियंत्रित करू शकते; की धार्मिक पालनपद्धती धर्मनिरपेक्ष कायद्यांनी सक्तीने लादल्या जाऊ शकतात; थोडक्यात, की चर्च व राज्य यांचा अधिकार अंतःकरणावर प्रभुत्व गाजविणार आहे, तर या देशात रोमचा विजय निश्चित आहे.”

“देवाच्या वचनाने निकट येत असलेल्या संकटाविषयी इशारा दिला आहे; तो जर दुर्लक्षित केला गेला, तर सापळ्यातून सुटण्यासाठी उशीर झाल्यावरच प्रोटेस्टंट जगाला रोमचे हेतू प्रत्यक्षात काय आहेत हे कळेल. ती शांतपणे सत्तेकडे वाढत आहे. तिची तत्त्वे विधानसभांच्या सभागृहांत, चर्चमध्ये, आणि मनुष्यांच्या अंतःकरणांत आपला प्रभाव पाडत आहेत. ज्या गुप्त आडोशांत तिचे पूर्वीचे छळ पुन्हा घडविले जातील, तेथे ती आपली उंच व भव्य रचना उभारत आहे. गुप्तपणे आणि कोणाच्याही संशयास न येता, वेळ आल्यावर प्रहार करण्यासाठी आपले उद्दिष्ट साध्य करण्याकरिता ती आपली शक्ती दृढ करीत आहे. तिला हवे आहे ते फक्त लाभदायक स्थान, आणि ते तिला आधीच दिले जात आहे. रोमन घटकाचा हेतू काय आहे हे आपण लवकरच पाहू आणि अनुभवू. जो कोणी देवाच्या वचनावर विश्वास ठेवील आणि त्याचे पालन करील, त्याच्यावर त्यामुळे निंदा व छळ ओढवेल.”
The Great Controversy, 563–581.